

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznika.
 Inzerati: do 9 petih vrt 1 D, od 20—15 petih vrt 1 D 50 p, večji inzerati peti vrt 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic peti vrt 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrt 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inzeratni davek posebej.
 Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištevno „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 8, pritrjeno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 8, I. nadstropje
 Telefon št. 34.
 Dopolnje sprejema le podpisane in sadotne frankovane.
 Receptivov se ne vrata.

Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.
 V inozemstvu 65 par = K 2-60.
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:
 V Jugoslaviji:
 celoletno naprej plačan D 90—
 polletno 45—
 3 mesečno 22-50
 1 7-50
 Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 100 po nakaznici.
 Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Dr. Henrik Steska:

Načrt novega zakona o ministrijski odgovornosti.

Kakor v vseh modernih monarhijah izvršuje tudi v naši državi pravno oblast kralj po odgovornih ministrih. Z ozirom na obsežnost državne uprave se vrhovna uprava deli po strokah v več delov, ki jim načeljuje ministri. Ministrom pripada dvojna naloga. Oni morajo podpisati kraljevske akte, ker le od pristojnega ministra soprodpisani akti imajo veljavo in se sme izvršiti, a istočasno morajo skrbeti, da kralj vse stori, kar je po zakonih treba. Ministri pa vrše tudi vrhovno vodstvo svoje upravne stroke, kolikor le ta ne pripada kralju. Z ozirom na važnost svojega položaja so ministri odgovorni. Ta odgovornost je trojna: politična, kazensko-pravna in zasebno-pravna.

Politično ministri niso le kralju odgovorni, temveč predvsem narodni skupščini. Naša država je parlamentarna država in ministri morajo uživati ne le zaupanja kralja, temveč tudi zaupanje narodne skupščine. Ako se večina narodne skupščine ne strinja s politiko ministrov, so prisiljeni, da demisionirajo, ker bi sicer izzvali hude parlamentarne krize in krili hudo ustavo, ki predpisuje parlamentarni režim.

Kazensko-pravno odgovornost uredi naša ustava le v glavnih načelih, dočim podrobnosti prepisuje izvršilnemu zakonu, o katerem sedaj obravnava zakonodajni odbor. Načrt se v glavnem opira na stari srbski zakon o ministrijski odgovornosti iz leta 1891, a vpoštevata seveda vse odredbe naše ustave.

V prvem delu (člen 1. in 2.) se določa, za katera dejanja so ministri odgovorni. Določbe so iste kakor v ustavi. Ker je minister itak že politično odgovoren, se kazensko-pravna odgovornost omeji na prekrške ustave in državnih zakonov, učinjeni v službeni dolžnosti. Tožiti sme kralj ali narodna skupščina in sicer za dobo ministirovanja kakor tudi še pet let po odstopu.

Drugi del (člen 3.—5.) določa kazni. Za dejanja, ki so po kazenskem zakonu, veljajo kazni, ki jih predpisuje kazenski zakonik. Za ostale prekrške ustave in državnih zakonov, učinjene v službeni dolžnosti, pa se določa kazen zatvora od 2 do 5 let. Vsak minister, ki se obsodi na kazen zatvora, zgubi poleg tega

še za dobo 5 let sposobnost za javne poklice. Važna je določba, da ministri odgovornost v primerih, ki se kaznuje po kazni, zakoniku, ne oprošča od odgovornosti in kazni one podrejene organe, ki so po ministrovem nalogu v izvrševanju službene dolžnosti kršili ustavo ali zakon ali ki so kot referenti ministru kaj neistinita poročali in ga s tem zavedli h kaznivemu dejanju.

Tretji del (člen 6.—20) ureja postopek pri obtožbi. Predlog, da se minister obtoži, se mora podati pisмено in mora navajati točke obtožbe.

Ako kralj obtoži ministra, mora obtožbo soprodpisati predsednik ministrskega sveta nato odstopi pisмено obtožbo predsedniku narodne skupščine, ki o obtožbi obvesti narodno skupščino in vse potrebno ukrene glede konstituiranja državnega sodišča. Ministre sodi namreč glede zgoraj omenjenih kaznivih dejanj posebej ne sodišče t. j. državno sodišče.

Bolj kompliciran je postopek, če narodna skupščina obtoži ministra. Predlog, da se minister postavi pred sodišče, mora podpisati vsaj ena tretjina narodnih poslancev. Predsednik narodne skupščine takoj prečita narodni skupščini predlog obtožbe. Predlog se stavi na dnevni red prihodnjih petih dni, o čemur se obvesti tudi obtoženi minister, da se nismeno ali ustmeno brani. Po pretresu se vrši tajno glasovanje narodne skupščine. Ako je večina prisotnih poslancev za prehod na dnevni red, je predlog obtožbe definitivno odklonjen. Ako ni take večine, se v tajnem glasovanju po načelih sorazmernega zastopstva voli preiskovalni odbor 12 članov. Ako je obtoženi minister še v službi, ga mora kralj takoj razrešiti njegovih poslov do razsodbe državnega sodišča. Preiskovalni odbor zaslišava obtoženo in sicer v vrši sploh vse po preiskovalnega sodnika. Na predlog preiskovalnega odbora se sme tudi odrediti preiskovalni zapor, a zato le treba večine dveh tretjin prisotnih poslancev. Preiskovalni zapor ne sme trajati nad tri mesece. Po končanem delu poda odbor referent poročilo o preiskavi. Vsak narodni poslanec, kakor tudi obtoženi minister ali njegov zastopnik ima pravico vnositi v vse spise. K obravnavi o poročilu

preiskovalnega odbora se pozove tudi obtoženi minister, da se brani. Po izvršenem pretresu glasuje skupščina posebej o vsaki točki obtožbe. Le dotične točke obtožbe so sprejete, za katere je narodna skupščina glasovala z večino dveh tretjin glasov prisotnih članov. Ako je bila sklenjena obtožba, narodna skupščina ne more več od nje odstotiti. Isto tako ne more več narodna skupščina ponoviti obtožbe, če se predlog obtožbe ni sprejel z zadostno večino. Za primer razpusta narodne skupščine veljajo posebni predpisi.

Četrti del (člen 21.—37) obsega določbe o državnem sodišču in o postopku pri razsojanju. Ako kralj obtoži ministra ali ak oje narodna skupščina s potrebno kvalificirano večino sklenila obtožbo, pozove predsednik narodne skupščine predsednika državnega sveta in kasacijskega sodišča, da sestavi državno sodišče. Predsednik kasacijskega sodišča je predsednik državnega sodišča, člani pa so: šest državnih svetnikov in 6 kasacijskih sodnikov, ki jih vsako teh teles izvoli z žrebom v svoji plenarni seji. Do konstituiranja državnega sodišča sme kralj odstotiti od svoje tožbe. Za primer, da bi bil član državnega sodišča vsled kaznivlega dejanja obtoženega ministra odstopil, van ali da je z obtožencem v krvnem sorodstvu ali v svaštvu ali da je z obtožencem v dokazanem osebnem sovraštvu, se sme zahtevati izključitev tega člana. Tožilec pri državnem sodišču je od državnega sodišča do ločen član kasacijskega sodišča, ako je kralj obtožil ministra, v nasprotnem primeru pa referent preiskovalnega odbora narodne skupščine. Državno sodišče določi enega izmed članov kasacijskega sodišča za preiskovalnega sodnika. Obtoženemu ministru se daje prilika, da pisмено odgovarja na obtožbo. Ko so potrebne poizvedbe zaključene se odredi laven in ustnen pretres, h kateremu so pozvani poleg obtoženega ministra in tožilca še priče in večaki. Ako bi se minister ne odzval pozivu, sodi državno sodišče v njegovi odsotnosti in ako bi si ne določil branilca, mu ga določi državno sodišče samo. Državno sodišče sodi z večino glasov, a ob enakosti glasov se smatra, da je večina proti obtožbi. Razsodba državnega sveta je takoj izvršna in proti njej ni nobene pritožbe. Za izvršbo skrihi predsednik ministrskega sveta. Kralj sme obsojenega ministra amnestirati ali pomilovati le

s predhodnim pristankom narodne skupščine.

Tretja vrsta ministrove odgovornosti je zasebno-pravna odgovornost. Glede državnih in samoupravnih organov določa naša država, da odgovarja pred rednim sodiščem za škodo, ki jih učinijo z nepravilnim izvrševanjem svoje službe, država ali samoupravno telo. Dotični organ pa je njima odgovoren. O ministrijski ustavi posebej določa, da je za škodo, ki jih učinijo ministri nezakonitim izvrševanjem svoje službe, odgovorna država. Načrt zakona o ministrijski odgovornosti pa je posebej določa, da je minister poleg svoje kazenske odgovornosti tudi civilno odgovoren za škodo, povzročeno državi.

Občinske volitve v Julijski Benečiji.

V Trstu je izid občinskih volitev take: Italijanska narodna zveza za 12.196 glasov, komunisti 4356, republikanci 3391, socialisti 2266, ljudska stranka 739. Slovenci so dobili 2389 glasov. Volilcev je bilo 56.343. Volilo jih je 24.000. »Era« pravi, da je z izvolitvijo mestnih svetnikov izločena nova mestna sveta že določena: zastopniki narodnih strank z manjšino komunistov in republikancev in kakega socialističnega elementa, sestava, ki odgovarja silam strank in ki more vstvariti dobro ravnotežje, ako bodo hoteli vsi, opustiti strankarsko politiko, delovati v splošno korist mesta. List se veseli slovenskega »poraza«, priznava pa discipliniranost slovenskih volilcev, ki je najboljša med vsemi strankami. — Italijanska media udeležba je nad vse značilna za tržaške razmere!

V Postojni je po poročilih iz Trsta prodrla Dovganova stranka s pomočjo italijanskih glasov. Italijanski listi beležijo to vest z velikim zadoščanjem. Ta stranka je dobila 468 glasov, Lavrenčičeva pa 243. Volilcev je bilo 950. Volilo jih je 711. Slabo se je izkazala Postojna. Ali hoče res postati »Postumia«?

V Istri je bila udeležba po večini tudi slaba. V Pulj so dobili: meščanska zveza 8536, unitarni socialisti 500, republikanci 333, komuni-

sti 542. Volilcev je 15.393. V Kopru imajo večino socialisti, v Piranu narodni blok 1483, socialisti 521, v Počreču blok 1293, druga narodna lista 432. V Opatici so zmagali Italijani, ki so dobili 660 glasov, Hrvatje 125. Italijani proslavljajo svečanost svojo zmago, ki pomeni pogin opatijske obali. Udeležba med Jugoslovenci je bila tulnatno dobra, v drugih krajih slabjša. Vlada je strahovit terorizem z Italijanske strani.

V Gorici je dobila večino skupina »Gruppo d' Azione Friulano« (liberalni mladinci), za katero so glasovali Slovenci. Ta skupina ima 1755 glasov. Bombigeva lista 1104, komunisti 589, republikanci 571, socialisti 235. Slovenskih glasov je bilo 707. Večina in manjšina v novem občinskem svetu je liberalna. Večini načeljuje sodni svetnik Bonne, zelo preudaren in razsoden mož, ki ni nikdar kazal kakega sovraštva do Slovencev. V žalostnih dneh, ko so bili naši najboljši možje v ječah, se je bil svetnik Bonne napram njim izkazal za jako dobrega človeka. Zato mu Slovenci tudi zaupajo. Slovenci so vsakega doprinešili veliko žrtev za svojo kulturno željo, za svoje hrepeneje po slovenski štoli v goriskem mestu. Ta slovenska žrtev je splojna z italijansko obveznostjo. Tu se ima posvedočiti moška beseda!

Angleško-francoski jamstveni dogovor.

—d Pariz, 23. jan. (Havas.) V svojih poročilih, ki jih predloži poslanik Saint Aulaire Foreign Officeu glede izpremembe angleško-francoskega jamstvenega dogovora, predlaga francoska vlada razširjenje veljavne dobe na 15 ali 20 let in ponuja Angliji medsebojno jamstva. Nemški napad na nevtralizirani renški pas naj se smatra za sovražni čin, nakar naj se začne dogovor izvrševati. Vo-

jaška pomoč obeh sil naj se uredi s trajnim sporazumom med obema generalnima štaboma, ne pa z vojaško konvencijo. Konferenca ministrov za zunanje posle Anglije, Francije in Italije bo obravnavala vzhodno vprašanje in bo tvorila eno bistvenih točk proučevanje vprašanja, kako naj tri velesile predlagajo posredovanje med Črčijo in Turčijo.

Marcel Prévost:

Poset na pokopališču.

(Iz francoščine)

Z največjo točnostjo, kakor se pač spodobi dobremu upravnemu uradniku, si je dovoljeval govoriti Maurice Dautricourt, sodni svetnik okraja Evreux, malo razkošno.

Vsako soboto se je vozil z opoldanskim vlakom v Pariz, opremljen le s majhno prtljago. S kovčgom v roki je šel po ulici d'Amsterdam, nekako sto korakov daleč do hiše št. 58. Po stopnicah, ki sicer niso bile pokrite s preprogami, toda kljub temu čiste, je stopil ter pozvonil v drugem nadstropju na vratih, ki so imele napis: »Mlle Grave, modistka«.

Mala, kuštrava in koketna stvarica — prodajalka — mu je odprla in ko ga je spoznala, se je vrnila v delavnico, da naznanja njegov prihod: »Gospodična, gospod je tu.«

Med tem je odložil kovčeg in plašč. Nekot sta se slučajno sešla v nekem poletnem gledišču in se sprijaznila. Marta Grave, ki je imela poleg sebe okoli petnajst let staro deklico, je sedela tik Dautricourta. Bila je okusno oblečena in v svitu mnogih luči se mu je dozdevala lepa a slonokoščeno bledega obraza in lekeče črni lasi. Sodni svetnik se je izkazal vljudega: posodil ji je kukalo, imenoval imena igralcev ter pozval obe dami ob kon-

cu predstave na skodelico čokolade. Sklenilo se je potem ožje prijateljstvo. Dautricourt se je predstavil in zvedel, kdo je njegova sosedin in da živi sama v Parizu. Njena mati je umrla, oče pa je živel v Coubertu okolici Brija na posestvu, ki je bilo nekega vzgladna rospodarska naprava in ki jo je vodila Martina starejša sestra. Najmlajša pa je bila še v samostanu sester Rile Comte - Robert. Prihajala je tri do štirikrat na leto v Pariz in potem jo je Marta vodila v gledališče, da ji je pripravila razvedrilo.

Sodni svetnik je spremljal sestro domov do stanovanja v ulici d'Amsterdam. Ponudil je Marti roko; oklenila se ga je in sem in tja jo je pomenljivo pritiskal k sebi. Ko so dospeli do hiše, je postal malce usiljen. Toda gospodična Grave je pokazala na mlajšo sestro in šepnila: »Danes ni mogoče, obiščite me prihodnjo soboto.«

Prišel je in od tedaj jo je obiskoval vsak teden ter ostajal od sobote do ponedeljka zjutraj. Izjema je bila samo takrat, kadar je prišla sestra na poset. Potem je ostajal Dautricourt brez nedelje v Evreux in se prav dolgočasil, zato pa je dvojno užival prihodnji poset.

Marta in on sta bila kakor ustvarjena druga za drugega. Dautricourt je bil korektna in vseh zunanjostih in varčna. Dajal je svoji ljubici denar. Ne veliko, ker ni bil bogat; pa ker ni bil skopuščan, tedaj je dajal po kolikor je mo-

gel. Marta je denar sprejela, častiravno ji je njena modna trgovina donajala več, kakor nje — uradniški služba. Tudi ona je bila francijska obtožnica, pa naznanja, da mora vsaka ženska ljubav poplačati, ako tudi samo iz formalnih ozirov. To pa ni ovrnilo njenih občutkov do Dautricourta: ljubila ga je in bila mu je zvesta. Smatrala ga je za odličnega in pametnega ter občudovala na njem neoporečno vedenje dobro ohranjenega moža 35 let.

Neko soboto v juniju se je povrnil sodni svetnik proti enajsti dopoldne s tridnevne revizijskega potovanja ter je našel v svoji pisarnici omarič črno obhuljen pisemski zavitek s pariškimi poštnimi pečatom. Odprl je pismo ter bral:

»Gospod Dautricourt!

V svojo žalost vam moram naznaniti, da je moja sestra Marta Grave, katero ste obiskovali, včeraj torek nenadno umrla na arčni kapli. Sem s svojo starejšo sestro v Parizu. Jutri se prepelje truplo na pokopališče in mislim, da vam bode drago, priti k pogrebu. Moja starejša sestra bode takoj našo odpotovala, ker je doma neobhodno potrebna. Jaz ostanem še, da uredim nepašično. Pogreb bode jutri ob desetih dopoldne. Priporočam se vam, gospod Dautricourt, kakor pokopajna svesta sestra Marija.

P. S. Jaz sem Htet, ki sem bila takrat — prvič z karko skupaj v gledišču.

Svetnik je obledel, ko je prebral pismo. Smrt ženske, s katero se je uživala dolge čase radost ljubzni, nam ne more biti vsakdanja. Dautricourt je začutil, da se mu ista obvi kakor da bi njegova, joku odvajane oči poskušale preliti solze.

Sedel je in šepnil: »Ubogo deklet!« — V svoji trpkosti nasproti smrti, ki mu je ugrabila blizu stoječe bitje, je začutil neko sešino žalovanje radi neprijetne prenehanje v življenju. Kaj naj počne sedaj ob nedeljah? Ubogica Marta! Vse je minilo; nikdar več je ne bo videl. Spomnil se je, da se je pokazal pri stanovalcih hiše, kakor tudi pri obeh sestrah, v čudni luči, ker se ni udeležil pogreba. Misel, kako se bode morda to razlagalo, je bila njegovemu srcu bridka in je začela tudi njegovo resnično čustvovanje, ki mu je bilo naravno. — Kako škoda, da niso poslali pisma za njimi! Tako bi vsaj še enkrat videl stanovanje svoje ljubice, njeno sobo, delavnico in salon, kjer so viseli damski klubuki na stropnih stojalih. Spomnil se je tudi, da ima pri Marti še svojo nočno obleko, britve, svojo podobico in še več pisem. To ga je nagnilo do sklepa: »Moram se peljati tja.«

V četrte ure je odhajal vlak, s katerim se je navadno odpeljal. Hitro se je pripravil in odhitel na kolodvor. Ob navadni uri je pozvonil na vratih svoje

ljubice. Ni spoznal plavalase, sveže, mlade deklice, ki mu je odprla dur; mislil je pač, da mora biti to Martina mlajša sestra. »Mr. Dautricourt; se je predstavil. Močno je zardela in odstopila. »Prosim gospod, vstopite v salon!«

Vstopila je skupno z njim in mu sedla nasproti. Počel je razlagati, zakaj ni prišel k pogrebu in povedal o svojem službenem potovanju.

Osupnil ga je mir, ki je vladal sedaj v tem, preje radi bližnje delavnice živahnem prostoru, še več pa navzočnost mladega dekleta. Kakor se mu je pripetilo večkrat v sodni dvorani v Evreux, je začel v svoji zadregi govoriti v oficijalnih frazah.

Marija Grave je potegnila robove in nathoma jokala. To ga je popolnoma zmešalo. Utihtnil je ter pogledal okoli sebe. Stojala s svojimi različnimi klubuki so bila na navadnem mestu. Na divanu je ležal velik venec, nad katerim je obetal njegov pogled; bil je venec iz črnih ter belih biserov in v sredini je imel napravo iz stekla, podobno skatliji, z napisom: »V miru počivaj!«

Mlada deklica je nehala jokati in dejala: »Vidite venec? Včeraj zvečer sem ga kupila, ni li lep? Stal je 22 frankov.«

Dautricourt je vstal ter ogledoval venec z obrazom razumnika. Potem je sedel in rekel: »Da, toliko je vreden; zelo lep je.

Konec pribl.

Naš je ostal Devini!

Ze pred šestimi dnevi so bile na Ogrskem občinske volitve, toda še vedno nimamo za vse občine točnih podatkov. Vendar pa imamo toliko podatkov, da lahko rečemo s vso sigurnostjo, da je naša občina Goriska zopet dokazala svojo svobodo, ker je na veličastni način manifestirala svoj čisto slovenski značaj. Niti sladke besede, niti neprivržane grožnje in niti javno nasilje, niso mogli omajati naših Gorisc

Dneve oestl.

V Ljubljani, 25. januarja 1922.

Osemdesetletnica dr. Turnerja. Ob zadovoljivem zdravju, na duhu še kot čvrst mladenič, nevpogojen v svojih svobodoljubnih nazorih, je praznovanje starosti naših kulturnih delavcev g. dr. Pavel Turner v svojem idealnem domu pod Kalvarijo na Petrovem Selu svojo osemdesetletnico. Nima ne žene, ne hčera, ne sinov, ima pa tem več po duhu in src

